



**A treia reuniune, Bruxelles, 6 martie 2018**

### **DECLARAȚIE COMUNĂ**

Platforma societății civile (PSC) UE-Moldova este unul dintre organismele instituite în cadrul Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova (denumit în continuare „Acordul de asociere”). Această platformă permite organizațiilor societății civile ale ambelor părți să monitorizeze procesul de punere în aplicare și să elaboreze proiecte de recomandări adresate autorităților relevante.

Cea de-a treia ședință a PSC a avut loc la 6 martie 2018, la Bruxelles. Membrii PSC au discutat situația actuală a aplicării Acordului de asociere, au organizat o dezbatere și au adoptat două rapoarte privind gestionarea transfrontalieră a apelor Nistrului și, respectiv, impactul social al punerii în aplicare a Acordului de asociere/Acordului de liber schimb aprofundat și cuprinzător.

#### **În ceea ce privește punerea în aplicare a Acordului de asociere, membrii PSC:**

1. iau act de Raportul pe 2017 privind punerea în aplicare a Acordului de asociere prezentat de guvernul Republicii Moldova<sup>1</sup>, de evaluările independente alternative efectuate de organizațiile societății civile din Republica Moldova<sup>2</sup> și de concluziile Consiliului Afaceri Externe al UE privind Republica Moldova din 26 februarie 2018<sup>3</sup>;
2. salută adoptarea Programului de asociere UE-Republica Moldova revizuit<sup>4</sup>, care stabilește 13 domenii prioritare esențiale pentru procesul de reformă în Republica Moldova pentru anii 2017-2019, în conformitate cu angajamentele asumate prin Acordul de asociere, și solicită autorităților din Republica Moldova să asigure punerea sa în aplicare în timp util, pe deplin și în mod eficient;
3. observă că, potrivit estimărilor guvernului și ale societății civile, rata de punere în aplicare a Planului de acțiune pentru Acordul de asociere/Acordul de liber schimb aprofundat și cuprinzător și a Foii de parcurs privind acțiunile prioritare pentru reformă este destul de scăzută și solicită UE să continue monitorizarea și să impună o condiționalitate strictă autorităților din Republica Moldova;

---

1 <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Raport-consolidat-implementarea-2017-PNA-AA-2017-2019.pdf>.

2 <http://ipre.md/2017/12/22/al-ii-lea-raport-alternativ-privind-implementarea-acordului-de-asociere-cu-ue-trimestrul-i-iii-2017> și [https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Raport\\_final\\_Monitorizarea\\_foii\\_de\\_parcurs\\_EN.pdf](https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Raport_final_Monitorizarea_foii_de_parcurs_EN.pdf).

3 <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6280-2018-INIT/ro/pdf>.

4 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:22017D1489>.

4. își exprimă îngrijorarea cu privire la modul ineficient în care se desfășoară investigațiile și urmărirea penală a fraudei bancare din 2014 și la progresele lente înregistrate în ceea ce privește recuperarea activelor furate;
5. iau notă de semnarea, în noiembrie 2017, a Memorandumului de înțelegere, a Acordului privind un plan de împrumut și a Acordului de grant privind asistența macrofinanciară a UE, în valoare de 100 de milioane EUR pentru perioada 2017-2018<sup>5</sup>, care completează asistența acordată de alte instituții financiare internaționale și de partenerii bilaterali în domeniul dezvoltării ai Republicii Moldova, pentru a sprijini stabilizarea economică și procesul de reformă structurală, în conformitate cu obiectivele Acordului de asociere, inclusiv zona de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare;
6. salută faptul că fiecare plată efectuată în contextul asistenței macrofinanciare va fi condiționată de îndeplinirea măsurilor de politică incluse în Memorandumul de înțelegere și de respectarea condițiilor politice preliminare, în special în ceea ce privește funcționarea unor mecanisme democratice eficiente, care includ un sistem democratic pluripartit, statul de drept și respectarea drepturilor omului;
7. observă că, deși autoritățile din Republica Moldova au înregistrat progrese, de la ultima reuniune a PSC, în ceea ce privește unele măsuri legislative importante într-o serie de domenii prevăzute de Acordul de asociere, unele dintre reformele adoptate au fost totuși puse în aplicare fie cu întârzieri, fie doar parțial, fiind astfel posibile doar progrese limitate în obținerea de rezultate tangibile în domeniile esențiale ale reformei. Printre acestea se numără: asigurarea unui sistem judiciar independent și responsabil; combaterea corupției interpartinice sistemice la toate nivelurile; abordarea problemei politizării instituțiilor statului; asigurarea transparenței, responsabilității, rezilienței și buneii guvernante, inclusiv în gestionarea finanțelor publice; îmbunătățirea competitivității bunurilor moldovenești și promovarea unor politici active de muncă pentru condiții de lucru productive și decente pentru toți, precum și chestiuni nerezolvate legate de reforma sistemului electoral, în special riscul ca principalii candidați să fie influențați de oameni de afaceri sau de alte părți, care își urmăresc propriile interese;
8. observă cu îngrijorare că mecanismele anticorupție existente devin tot mai puțin independente și eficiente în combaterea corupției la nivel înalt. În anul 2017, potrivit Transparency International, Republica Moldova a înregistrat un indice de percepție a corupției de 31 de puncte, clasându-se pe locul 122 din 180 de țări incluse în clasament pentru comparație; scorul a fost de 30 de puncte în 2016;
9. remarcă existența unor întârzieri semnificative în ceea ce privește eficiența reformei justiției și eforturile anticorupție, în special adoptarea cu întârziere a legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și întârzieri în asigurarea funcționării eficiente a Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale;

---

5

[https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/20171123\\_-\\_mou\\_eu\\_-\\_moldova\\_-\\_signed\\_eu\\_version.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/20171123_-_mou_eu_-_moldova_-_signed_eu_version.pdf).

10. își exprimă regretul cu privire la faptul că pierderea sprijinului bugetar oferit de UE din cauza angajamentelor neîndeplinite nu a schimbat atitudinea autorităților din Republica Moldova, că procedurile de selecție a judecătorilor nu sunt bazate pe merite, că justiția penală este încă folosită pentru a reduce la tăcere judecătorii corecți și pentru a consolida practicile părtinitoare ale procuraturii în sistemul judiciar, precum și la faptul că încă se mai practică audierile cu ușile închise în cazurile de notorietate și persecuția selectivă a oponentilor politici;
11. își exprimă îngrijorarea cu privire la lipsa de transparență în alegerea judecătorilor și a specialiștilor în drept în Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și a reprezentanților organizațiilor societății civile în Consiliul Superior al Procurorilor (CSP), care a avut loc între octombrie 2017 și februarie 2018. La 5 iulie 2016, Grupul de state împotriva corupției al Consiliului Europei (GRECO) a publicat cel de-al patrulea raport de evaluare privind Republica Moldova<sup>6</sup>, în care a identificat deficiențe în modul în care au fost selectați membrii CSM și ai CSP; observă că nimic nu s-a schimbat în procedurile parlamentare, întrucât judecătorii și procurorii nu sunt încurajați să participe și să concureze în proceduri electorale transparente și bazate pe merite pentru CSM sau CSP;
12. își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că multe domenii critice din cadrul Strategiei de reformă a justiției (2011-2017) nu au fost abordate din cauza lipsei de voință politică; prin urmare, solicită UE să monitorizeze îndeaproape și să condiționeze orice asistență financiară de progresele realizate în domeniul reformei judiciare, inclusiv prin evaluarea strictă a respectării condițiilor politice și tehnice pentru furnizarea asistenței macrofinanciare asumate, luând în considerare în cursul acestui proces îmbunătățirile bazate pe dovezi în domeniile esențiale ale reformei judiciare;
13. sunt preocupați de apariția unor noi tendințe problematice, în special după 2015, existând tot mai multe indicii că se practică o justiție selectivă, inclusiv prin folosirea justiției penale pentru a reduce la tăcere judecătorii corecți și pentru a consolida practicile părtinitoare ale procuraturii în sistemul judiciar;
14. salută numirea consiliului de administrație al Autorității Naționale de Integritate; solicită autorităților să asigure selecția inspectorilor de integritate la timp, într-un mod transparent și echitabil, și să aprobe metodologia de monitorizare a activelor și intereselor, precum și respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor;
15. conchid că amendamentele legislative care au dus la modificarea sistemului electoral au fost adoptate ținând cont de mai puțin de o treime<sup>7</sup> din recomandările Comisiei de la Veneția și ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)/Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR). S-au constatat o transparență limitată și deficiențe

---

<sup>6</sup> <http://crjm.org/wp-content/uploads/2017/02/CRJM-17-03-09-Newsletter-11-ro-1.pdf>.

<sup>7</sup> <https://promolex.md/11482-opinia-asociatiei-promo-lex-doar-12-din-32-de-recomandari-europene-cu-privire-la-sistemul-electoral-mixt-au-fost-indeplinite/?lang=ro>.

în adoptarea deciziilor privind constituirea circumscripțiilor uninominale<sup>8</sup>, în special în ceea ce privește constituirea circumscripțiilor din stânga Nistrului, precum și în legătură cu alegătorii care locuiesc în străinătate;

16. reiterează recomandarea anterioară adresată autorităților din Republica Moldova de a revizui legislația privind finanțarea partidelor politice, asigurându-se că nu există o aplicare incompletă sau nesatisfăcătoare a restricțiilor privind sursele de finanțare, în special prin: (i) reducerea semnificativă a pragurilor pentru finanțarea sub formă de donații pentru partidele politice atât de către persoane juridice, cât și de către persoane fizice; (ii) interzicerea finanțării partidelor politice de către persoane juridice sau persoane fizice care au beneficiat de atribuirea de contracte de achiziții publice; (iii) includerea unei obligații pentru cei care fac donații partidelor de a dezvălui originea fondurilor, inclusiv cerința ca fondurile donate să aparțină personal donatorului (fondurile împrumutate sau obținute în alt mod nu ar trebui acceptate de la donatori); (iv) asigurarea monitorizării eficiente a activelor partidelor politice și auditarea periodică a activelor pe care le utilizează acestea în campaniile electorale și ulterior; (v) revizuirea mecanismului de finanțare a partidelor politice de la bugetul de stat și clarificarea statutului blocurilor electorale și al candidaților independenți ca beneficiari ai fondurilor de sprijin pentru activitate politică acordate de la bugetul de stat; (vi) definirea clară a utilizării abuzive a resurselor administrative și extinderea sferei sancțiunilor și a penalităților aplicabile partidelor politice pentru utilizarea resurselor administrative, astfel încât acestea să fie aplicabile și în alte momente decât în campaniile electorale; (vii) reglementarea publicității politice în perioada dintre alegeri, astfel încât publicitatea să fie semnalată prin indicii clare, precum „publicitate politică”, datele de identificare ale persoanei care a plătit pentru aceasta și data ordinului de plată bancar;
17. regretă decizia Comisiei Electorale Centrale de a respinge înregistrarea Grupului de inițiativă pentru organizarea unui referendum legislativ republican privind abrogarea Legii nr. 154 din 20 iulie 2017 – care a schimbat sistemul electoral prin trecerea la sistemul mixt –, întrucât a redus drepturile cetățenilor moldoveni de a organiza și de a participa liber la procesul democratic;
18. observă cu îngrijorare că membrii administrației publice locale sunt din ce în ce mai hărțuiți și forțați să își schimbe afilierea politică sub presiune;
19. salută aprobarea de către guvern a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie 2018-2023; în același timp, solicită o finanțare mai solidă a strategiei și revizuirea și adaptarea cadrului legislativ care reglementează acest domeniu la dispozițiile Convenției de la Istanbul, astfel încât victimele violenței domestice să fie protejate în mod eficient împotriva tuturor formelor de violență și să fie asigurate prevenirea și eliminarea acestui fenomen;

---

8

[http://crjm.org/wp-content/uploads/2018/02/7.11.2017\\_Apel-public- RO.pdf](http://crjm.org/wp-content/uploads/2018/02/7.11.2017_Apel-public- RO.pdf)

20. salută adoptarea Planului de acțiune pentru punerea în aplicare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice din 2017-2027 în Republica Moldova și solicită autorităților din această țară să asigure punerea sa în aplicare în timp util și în totalitate;
21. își exprimă îngrijorarea cu privire la lipsa de independență și responsabilitate a procurorilor și la cazurile de tortură și maltratare; observă incapacitatea și lipsa de protocoale în ceea ce privește tratarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală sau cu handicap mintal aflate în custodia poliției; atrage atenția asupra cazului specific al domnului Andrei Brăguță<sup>9</sup>, în care mecanismul de raportare a torturii instituit prin Ordinul comun din 2013 nu și-a atins scopul și solicită insistent autorităților din Republica Moldova să se asigure că astfel de cazuri nu vor mai avea loc niciodată;
22. observă cu îngrijorare că mandatul a doi membri ai Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării se încheie la începutul lunii martie 2018 și că autoritățile din Republica Moldova nu au început încă procesul de selecție pentru noii membri; solicită Parlamentului să inițieze imediat un proces transparent și bazat pe merit pentru selecția membrilor și să modifice legislația pentru a conferi Consiliului competențe de investigare și sancționare, introducând definiții clare ale *remunerării egale pentru muncă egală*; de asemenea, solicită o finanțare adecvată din partea Consiliului;
23. salută eforturile grupului de lucru de a îmbunătăți legislația mass-media din Moldova și așteaptă rezultate concrete; cu toate acestea, își exprimă îngrijorarea cu privire la: lipsa politicilor publice menite să încurajeze dezvoltarea economică a mass-mediei independente; concentrarea drepturilor de proprietate asupra organelor mass-media; influența politică masivă a trusturilor media asupra politicilor editoriale și indiciile privind existența unor acorduri de tip cartel care denaturează piața publicității comerciale; solicită luarea de măsuri pentru a remedia lipsa pluralismului în mass-media și pentru a exclude informarea părtinitoare și utilizarea abuzivă a canalelor mediatice pentru discreditarea oponentilor politici;
24. salută faptul că autoritățile din Republica Moldova au elaborat o nouă Strategie de Dezvoltare a Societății Civile, bazată pe participare, și că Ministerul Justiției a relansat procesul de consultare cu privire la proiectul de lege privind organizațiile nonprofit; solicită adoptarea acestor documente importante în timp util și se așteaptă ca ele să contribuie la consolidarea în continuare a societății civile din Moldova;
25. recunosc efectul comercial semnificativ al regimului Acordului de liber schimb aprofundat și cuprinzător asupra exporturilor Moldovei și a balanței comerciale a acesteia cu UE; își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că exporturile Moldovei către UE rămân slab diversificate;
26. subliniază perpetuarea deficiențelor semnificative care subminează competitivitatea țării, printre care infrastructura de calitate slab dezvoltată, capacitățile instituționale reduse în standardizare și metrologie, climatul de afaceri neprielnic – în special pentru întreprinderile mici și mijlocii –

---

9

<https://promolex.md/10685-promo-lex-primul-dosar-in-cazul-lui-andrei-braguta-a-fost-trimis-in-instanta-de-judecata-problemele-de-sistem-raman-nesolutionate/?lang=ro>.

și un nivel ridicat de corupție care, potrivit întreprinzătorilor, este cel mai mare impediment pentru desfășurarea de afaceri în Moldova;

27. salută reformele recente din sectorul bancar, în special punerea în aplicare a noii legi bancare, transpunerea Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare (BRRD) și adoptarea Strategiei de implementare a standardelor Basel III; totuși, consideră că rămân încă multe de făcut pentru a pune în aplicare această legislație, pentru a spori încrederea în sectorul bancar și pentru a determina băncile să joace un rol mai activ în dezvoltarea economică a țării, și anume: punerea în aplicare a unor criterii adaptate și corespunzătoare pentru acționari și administratori, transferul acțiunilor „problematică” de la cele mai mari bănci către acționari competenți și onorabili, curățarea bilanțurilor băncilor, îmbunătățirea gestionării riscurilor acestora și creșterea capacității băncii centrale de a anticipa șocurile potențiale și de a identifica riscurile cât mai devreme posibil;
28. recomandă efectuarea de reforme similare și în sectorul financiar nebancaar, care este afectat de probleme și mai grave și constituie o sursă de instabilitate financiară și de riscuri pentru întreaga țară;
29. consideră că este nevoie de o consolidare semnificativă a cadrului de stabilitate financiară prin consolidarea cadrului instituțional de cooperare între autoritățile competente în ceea ce privește identificarea și gestionarea riscurilor macrofinanciare;
30. salută adoptarea noii legi cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care are la bază Directiva (UE) 2015/849; cu toate acestea, își exprimă preocuparea cu privire la faptul că transpunerea acestei directive a UE a fost selectivă și parțială în sensul că:
  - definiția „spălării banilor” nu este conformă cu normele UE, ceea ce creează riscuri semnificative de corupție;
  - legea nu oferă indicații clare cu privire la definirea criteriilor bazate pe riscuri pentru identificarea practicilor ilegale, ceea ce conferă Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor competențe discreționare excesive față de entitățile raportoare;
  - procedura de selecție a conducerii Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor nu este transparentă (legea nu prevede un concurs public);
  - legea nu conține nicio dispoziție referitoare la obligațiile Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, ceea ce sporește riscurile de corupție și abuz în serviciu;
  - în fine, legea nu acoperă alte instituții care ar putea fi implicate direct în spălarea banilor, cum ar fi judecătorii care au jucat un rol fundamental în recentul caz „Laundromat” din Moldova;
31. își exprimă îngrijorarea cu privire la ritmul lent al reformelor din sectorul energetic și consideră că este necesar, în acest sens, să se asigure o independență deplină față de influențele politice și să se consolideze autonomia decizională și transparența Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, în special în stabilirea și ajustarea tarifelor la gaz și electricitate, în conformitate cu recomandările Comunității Energetice;

32. consideră că trebuie să se înceapă procedurile de separare a operatorilor de sistem din sectorul gazelor, stabilind cel mai bun mod de a face acest lucru prin consultări publice și prin implicarea societății civile, pentru a deschide piața și a opri monopolizarea actuală, respectând principiile consacrate în legislația națională de transpunere a acquis-ului UE în domeniul energiei;
33. solicită guvernului să accelereze construcția proiectului de interconectare a sistemului de transport gaze Ungheni-Chișinău, finalizând selecția companiei de construcții, stabilind sursa de investiții și rezolvând problema achiziției de terenuri, necesară pentru a facilita construcția în timp util a conductei;
34. încurajează guvernul Republicii Moldova, în ceea ce privește dezvoltarea economică și de afaceri, (i) să își continue eforturile de simplificare a procedurilor de înregistrare a întreprinderilor, de plată a impozitelor și de prezentare a rapoartelor online și de soluționare extrajudiciară a litigiilor, precum și să își dubleze eforturile de atragere a investițiilor străine directe; (ii) să acorde mai multă atenție punerii în aplicare a titlurilor IV și V din Acordul de asociere, ca una dintre cele mai eficiente modalități de îmbunătățire a climatului de afaceri; (iii) să își intensifice eforturile de dezvoltare a sistemului financiar prin liberalizarea cadrului juridic pentru serviciile financiare transfrontaliere; (iv) să instituie și să desemneze o singură autoritate publică care să fie responsabilă pentru colectarea tuturor taxelor și impozitelor fiscale și pentru repartizarea acestora către bugetele corespunzătoare; (v) să își continue eforturile de reducere a reglementărilor excesive și a birocratizării activităților economice desfășurate de întreprinderi;
35. solicită autorităților să împiedice tratamentul diferențiat între întreprinderi/instituții în funcție de capital, statut sau alte criterii, în special în domeniile care țin încă de competența generală a statului, cum ar fi asistența medicală, dat fiind că fonduri publice substanțiale sunt alocate unor furnizori publici, și să împiedice practicile de concurență neloială;
36. solicită să se depună eforturi substanțiale pentru a pune în aplicare o reformă îndelung așteptată a sectorului sănătății, care să includă reforma spitalelor, dar să nu se limiteze la aceasta, îmbunătățind astfel guvernanta și finanțarea în domeniul sănătății prin aplicarea unei abordări naționale standardizate privind eficiența și calitatea;
37. îndeamnă autoritățile din Republica Moldova să promoveze instrumentele TIC în domeniul asistenței medicale, inclusiv adoptarea unei strategii privind e-sănătatea, care să abordeze reglementarea serviciilor de telemedicină, sistemele informatice integrate pentru toți furnizorii de servicii de sănătate și sistemul de evidență electronică a pacienților;
38. consideră introducerea unui regim fără vize drept un instrument de consolidare a contactelor interumane, cu condiția garantării mobilității în condiții de siguranță; observă că cei mai frecvenți beneficiari ai călătoriilor fără vize fac parte din grupa de vârstă 18-35 de ani.

### **În ceea ce privește gestionarea transfrontalieră a apelor Nistrului, membrii PSC:**

39. având în vedere Acordul de funcționare a complexului hidroelectric Nistrean (denumit în continuare „Acordul”), care este în prezent în curs de negociere între Moldova și Ucraina, și luând în considerare un raport (elaborat de un reprezentant al organizațiilor societății civile din Republica Moldova) privind conținutul și implicațiile proiectului acestui acord<sup>10</sup>, subliniază necesitatea de a monitoriza îndeaproape consecințele potențial negative ale acestuia;
40. recunosc importanța râului Nistru pentru menținerea securității în regiune și pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova și a Ucrainei, deoarece apa râului Nistru este folosită ca apă potabilă de aproape patru milioane de locuitori din Moldova și din orașul ucrainean Odesa;
41. din punctul de vedere al extinderilor planificate pentru hidrocentrala Nistreană până în 2026, atrag atenția asupra documentului de poziție emis la 27 noiembrie 2017 și semnat atât de către oficialii moldoveni, cât și de reprezentanții societății civile din această țară, în care s-a observat neluarea în considerare a dispozițiilor de mediu din Acordurile de asociere UE-Moldova și UE-Ucraina; îndeamnă UE și donatorii internaționali să monitorizeze îndeaproape procesul de negociere a Acordului, care până acum nu a fost transparent și nu este în conformitate cu legislația UE în materie de mediu, și solicită un studiu de impact privind consecințele sociale și de mediu ale proiectului;
42. se tem că situația poate duce la depopularea unor zone extinse din cauza lipsei apei potabile, a degradării solului, a secetelor și a inundațiilor, precum și a altor riscuri potențiale legate de debitul mult mai redus al apelor Nistrului;
43. având în vedere că râul Nistru este un factor important de menținere a securității în regiune, avertizează așadar asupra unei posibile deteriorări a relațiilor Moldova-Ucraina;
44. solicită autorităților din Republica Moldova să se abțină de la semnarea Acordului de funcționare a complexului hidroelectric Nistrean până la efectuarea evaluărilor impactului de mediu, social și economic al infrastructurii hidroelectrice existente și planificate pe Nistrul de Sus;
45. solicită autorităților Republicii Moldova să organizeze consultări cu privire la Acordul de funcționare a complexului hidroelectric Nistrean cu organizațiile societății civile, cu Secretariatul Comunității Energiei, cu Comisia Europeană și cu donatorii care susțin sectorul energetic și al apei din Moldova, luând în considerare importanța dispozițiilor Acordului pentru securitatea apei din țară; solicită, de asemenea, autorităților să publice Acordul și să organizeze o consultare publică extinsă cu privire la acesta;

---

<sup>10</sup>

Ion Efros (2018): „De ce infrastructura hidroelectrică ucraineană de pe Nistru va distruge Moldova și cum putem preveni acest dezastru?”, Institutul de Politici Publice, [http://ipp.md/wp-content/uploads/2017/12/Analytical-report\\_Impact-of-Hydro-infrastructure-Dniester\\_EN.pdf](http://ipp.md/wp-content/uploads/2017/12/Analytical-report_Impact-of-Hydro-infrastructure-Dniester_EN.pdf).



46. recomandă autorităților din Republica Moldova să evite „abordarea globală” de tratare nediferențiată a diferitelor aspecte din agenda bilaterală Moldova-Ucraina care nu au nimic de-a face cu complexul hidroelectric Nistean;
47. îndeamnă insistent autoritățile din Republica Moldova și guvernul ucrainean să includă în Acordul de funcționare a complexului hidroelectric Nistean următoarele dispoziții minime obligatorii pentru a menține în viață râul Nistru:
- respectarea directivelor UE privind mediul incluse în Acordurile de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, precum și dintre Uniunea Europeană și Ucraina, dar și a dispozițiilor directivelor privind mediul ale Comunității Energetice semnate de Republica Moldova și Ucraina care sunt relevante pentru aceste negocieri;
  - includerea în Acord a debitelor minime ecologice și ale izvoarelor înregistrate pe râul Nistru în diferite perioade ale anului, pe baza capacității hidraulice a râului și a altor factori de flux garantat ai apei (cum ar fi gradientul creșterii/scăderii debitului de apă și stabilirea parametrilor minimi pentru fluxul ecologic al izvoarelor rezultat din acumularea de apă în digul principal);
  - necesitatea ca Ucraina să se angajeze să compenseze serviciile ecosistemice pierdute ca urmare a infrastructurii hidroenergetice existente pe partea sa de Nistru și care a afectat segmentele nistrene mijlociu și inferior (în conformitate cu principiul „poluatorul plătește” al UE și al ONU);
  - includerea unui mecanism de coordonare a operațiunilor unităților complexului hidroelectric Nistean cu omologul moldovean (Apele Moldovei) în ceea ce privește debitele garantate pe Nistru;
  - efectuarea de studii de impact asupra mediului, social și economic pentru instalațiile complexe hidroelectrice existente pe Nistru (în special Centrala hidroelectrică cu acumulare prin pompare și Centrala hidroelectrică II de la Nahoreany/Naslavcea) și a unei evaluări strategice a impactului asupra mediului pentru instalațiile planificate (cascada a șase noi centrale hidroelectrice pe Nistrul superior). Aceste studii ar trebui să fie efectuate de o companie internațională/un grup de consultanți cu experiență și reputație în acest domeniu și fără interese de afaceri în Ucraina sau Moldova. Negocierile ar trebui întrerupte pe durata studiilor, ale căror rezultate ar trebui să servească drept bază pentru reluarea negocierilor;
  - schimbările bruște ale debitului/volumului de apă al centralelor hidroelectrice cu acumulare prin pompare care apar de câteva ori pe zi ar trebui să fie interzise sau strict reglementate.

**În ceea ce privește impactul social al punerii în aplicare a Acordului de asociere/Acordului de liber schimb aprofundat și cuprinzător, membrii PSC:**

48. observă că o guvernanță care se apleacă mai mult asupra aspectelor sociale ale Acordului de asociere, în special stimulentele pentru muncă și nivelul salariilor, salariul minim, ocuparea

forței de muncă, securitatea și sănătatea în muncă, legislația muncii și dialogul social, contribuie la crearea unui număr mai mare de locuri de muncă de calitate, la reducerea sărăciei, la dezvoltarea durabilă și la îmbunătățirea calității vieții;

49. solicită elaborarea rapidă a unui proiect de lege privind un sistem unitar de salarizare bazat pe performanțele profesionale individuale, care să fie adoptat de guvern și Parlament până în vara anului 2018, și consideră că este necesar să se mărească salariile pentru angajații din sectorul public și ca salariul minim să fie stabilit la nivelul salariului minim garantat în sectorul real al economiei, pentru a menține tinerii pe piața muncii și pentru a reduce migrația forței de muncă;
50. salută procesul de consultare care implică actorii economici și sociali în elaborarea proiectului de lege privind promovarea ocupării forței de muncă și solicită adoptarea rapidă și implementarea completă a acestuia;
51. recomandă îmbunătățirea mecanismului de stabilire a salariului mediu minim garantat prin negocierea acestuia între partenerii sociali, pe baza normelor prevăzute în Carta socială europeană revizuită;
52. consideră că Observatorul pieței forței de muncă ar trebui înființat în cadrul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și nu în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, și că acesta ar trebui să contribuie la găsirea de soluții, în timp util, pentru o piață a muncii în continuă schimbare;
53. observă că, pentru a asigura durabilitatea reformei sistemului de pensii, este esențial să se pună în aplicare măsuri eficiente de combatere a economiei informale și a muncii nedeclarate și să existe o implicare sporită a partenerilor sociali prin mecanisme adecvate de dialog social;
54. subliniază faptul că flexibilitatea excesivă și liberalizarea Codului muncii pot aduce atingere drepturilor, garanțiilor și intereselor juridice ale angajaților și avertizează că, în conformitate cu Acordul de asociere UE-Moldova, încurajarea comerțului sau a investițiilor prin reducerea nivelurilor de protecție prevăzută de legislația națională în domeniul mediului sau al muncii este considerată inadecvată;
55. solicită aplicarea în timp util a tuturor acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați pe anii 2017-2021 și pentru transpunerea urgentă a Directivei privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă;
56. își exprimă îngrijorarea cu privire la nivelul de respectare a legislației privind securitatea și sănătatea în muncă și subliniază că o serie de accidente la locul de muncă trebuie investigate de autorități calificate și competente, pentru a evalua obiectiv cauzele și circumstanțele tuturor accidentelor de muncă; solicită consolidarea capacității instituționale a Inspectoratului de Stat al Muncii;

57. observă că Republica Moldova a implicat partenerii sociali în procesul de elaborare a politicilor și că negocierile au loc în mod tradițional în cadrul Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective; recunosc faptul că Comisia sprijină participarea organizațiilor societății civile la promovarea politicilor naționale pentru menținerea coeziunii, a păcii și a stabilității sociale; consideră totuși că Comisia are nevoie de o formare continuă și de o reformă organizațională, în logica reformei administrației publice centrale;
58. reafirmă că aceste propuneri vizează atingerea unui nivel ridicat de standarde în materie de muncă, esențiale pentru consolidarea coeziunii sociale și, prin urmare, pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și pentru încurajarea comerțului și a investițiilor străine, în conformitate cu valorile și cu acquis-ul UE.
-